

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ & ΔΙΑΙΤΗΣΙΑΣ

ΕΔΡΑ: Πλατεία Βικτωρίας 7, Αθήνα 10434 ☎ 88 14 922-3 ☏ 88 15 393

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: Πολυτεχνείου 21, Θεσσαλονίκη 54626 ☎ 517 128 ☏ 517 119

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ Ο.ΜΕ.Δ.

**Η ΔΙΑΙΤΗΣΙΑ
ΣΤΙΣ
ΣΥΛΛΟΓΙΚΕΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ**

ΝΑΥΠΛΙΟ

21-22 Ιανουαρίου 2006

Εισηγητής: Β. Γεωργακοπούλου

Οικονομολόγος Μεσολαβητής – Διαιτητής του Ο.ΜΕ.Δ.

**Το σχετικό γραπτό κείμενο είναι της κας Μαρίας Ντότσικα
Δικηγόρου Δ.Ν., Μεσολαβητή – Διαιτητή του Ο.ΜΕ.Δ**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΓΕΝΙΚΑ	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι	
ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ ΔΙΑΙΤΗΣΙΑΣ	5
1.1 Προϋποθέσεις προσφυγής στη Διαιτησία	5
1.1.1 Συμφωνία των μερών	5
1.1.2 Αποδοχή της πρότασης Μεσολάβησης μόνον από την προσφεύγουσα πλευρά.	6
1.1.3 Άρνηση Μεσολάβησης	7
1.2 Η αίτηση Διαιτησίας	7
1.2.1 Περιεχόμενο της αίτησης	7
1.2.2 Προθεσμία κατάθεσης της αίτησης	8
1.2.3 Νομιμοποίηση των ενδιαφερομένων	8
1.2.4 Στοιχεία τεκμηρίωσης των ουσιαστικών και τυπικών προϋποθέσεων.	9
1.3 Η ανάδειξη Διαιτητή	9
1.3.1 Κοινή συμφωνία.....	10
1.3.2 Κλήρωση	10
1.4 Ανάλυση καθηκόντων Διαιτητού.....	11
1.4.1 Χρόνος ανάλυσης των καθηκόντων του Διαιτητή.....	11
1.4.2 Ασυμβίβαστα στο πρόσωπο του διαιτητή.....	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ	
ΚΥΡΙΩΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΙΤΗΣΙΑΣ	11
2.1 Έργο του διαιτητή στις διαπραγματεύσεις	12
2.1.1 Κλήση των μερών σε συναντήσεις	12
2.1.2 Κοινές συναντήσεις.....	12
2.1.3 Κατ' ιδίαν συναντήσεις	12
2.1.4 Τεκμηρίωση προτάσεων των μερών	13
2.1.5 Έρευνα για τα θέματα των διαπραγματεύσεων με συνδρομή πραγματογνώμονα	13
2.1.6 Τα θέματα που τίθενται σε διαπραγμάτευση.....	13
2.1.7 Η Πρόταση Μεσολάβησης και η Διαιτησία	14
2.1.8 Η διάρκεια της Διαιτησίας.....	14
2.1.9 Επιπτώσεις της διαιτησίας στο δικαίωμα απεργίας.....	15
2.2 Μέθοδοι διαπραγματεύσεων Διαιτησίας	15
2.2.1 Υποβολή υπομνημάτων από τα μέρη με οριστικές ή και εναλλακτικές προτάσεις.....	15
2.2.2 Υποβολή προφορικών άτυπων προτάσεων του διαιτητή.....	16
2.2.3 Υποβολή σχεδίου διαιτητικής απόφασης με εναλλακτικές ή υπό όρους ρυθμίσεις.....	16
2.3 Ολοκλήρωση διαπραγματεύσεων Διαιτησίας.....	17
2.3.1 Μερική σύγκλιση απόψεων	17
2.3.2 Ολική διαφωνία των μερών	17
2.3.3 Ολική σύγκλιση απόψεων	17
2.3.4 Πιστοποίηση της ολοκλήρωσης της Διαιτησίας	18
2.3.4.1 Έκδοση Διαιτητικής Απόφασης	18
2.3.4.2 Κατάρτιση Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας.....	18
2.3.4.3 Απόσυρση της προσφυγής στη Διαιτησία.....	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ	
Η ΔΙΑΙΤΗΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ	19
3.1 Νομικά χαρακτηριστικά της Διαιτητικής Απόφασης.....	19
3.1.1 Η Διαιτητική Απόφαση ως πράξη Ιδιωτικού Δικαίου	19
3.1.2 Η ποιοτική εξομοίωση με Συλλογική Σύμβαση Εργασίας	20
3.1.3 Η δεσμευτικότητα της Διαιτητικής Απόφασης.....	21
3.1.4 Είδη των Διαιτητικών Αποφάσεων.....	21
3.1.5 Ερμηνεία όρων Διαιτητικής Απόφασης.....	21
3.1.6 Δημοσιότητα διαιτητικής απόφασης	22
3.2. Περιεχόμενο Διαιτητικής Απόφασης	22
3.2.1 Προοίμιο -.....	22
3.2.2 Αιτιολόγηση των Ρυθμίσεων	22

3.2.3 Ρυθμιζόμενα Θέματα	23
3.2.4 Χρόνος έναρξης της ισχύος της απόφασης	24
3.2.5 Χρόνος έναρξης ισχύος των όρων της Διαιτητικής Απόφασης.....	24
3.2.6 Διάρκεια της Διαιτητικής Απόφασης.....	25
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ.....	26

Διαιτησία είναι η διαδικασία ρύθμισης εργασιακών σχέσεων με απόφαση του Διαιτητή (Δ.Α.), έπειτα από συλλογικές διαπραγματεύσεις, που διεξάγονται με συντονισμό του Διαιτητή. Η διαδικασία της Διαιτησίας τότε μόνον ολοκληρώνεται με έκδοση Διαιτητικής Απόφασης, όταν τα μέρη δεν καταλήξουν σε κατάρτιση Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας (Σ.Σ.Ε.).

Η διαδικασία της Διαιτησίας ρυθμίζεται στο άρθρο 16 του Ν. 1876/1990 και εφαρμόζεται, όταν τα μέρη αδυνατούν να καταλήξουν σε κατάρτιση Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας με τις απευθείας διαπραγματεύσεις και τη διαδικασία Μεσολάβησης. Οι κανόνες του Ν. 1876/1990 εφαρμόζονται, εφόσον τα μέρη με ειδική συμφωνία τους δεν έχουν δημιουργήσει ένα πλήρες και αυτόνομο σύστημα Διαιτησίας κατάλληλο να οδηγεί σε συλλογική ρύθμιση με Διαιτητική Απόφαση.

Με τη Διαιτητική Απόφαση μπορεί να ρυθμισθεί κάθε θέμα εργασιακών σχέσεων που μπορεί να αποτελέσει περιεχόμενο Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας ¹.

Τα *διαπραγματευτικά χαρακτηριστικά* της Διαιτησίας είναι τα εξής:

- ◆ Επικουρεί τη συλλογική διαπραγμάτευση μετά την αποτυχία των απευθείας διαπραγματεύσεων και της Μεσολάβησης.
- ◆ Προσδίδει ουσιαστικό περιεχόμενο στο δικαίωμα και την υποχρέωση προς διαπραγμάτευση, υπογραμμίζοντας την έννοια του καλόπιστου διαλόγου, που σκοπό έχει την επίτευξη συμφωνίας, έπειτα από ανταλλαγή απόψεων με στόχο την επίτευξη συμφωνίας.
- ◆ Λειτουργεί σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 16 του Ν. 1876/1990, όταν τα μέρη δεν έχουν δημιουργήσει με την συμφωνία τους αυτόνομο σύστημα Διαιτησίας.
- ◆ Η κίνηση της διαδικασίας διαιτησίας γίνεται μόνον με πρωτοβουλία των ενδιαφερομένων μερών (*κοινή αίτηση της εργατικής ή εργοδοτικής πλευράς και μονομερώς, όπως ορίζει ο νόμος*).
- ◆ Σκοπός της διαιτησίας είναι η ρύθμιση της συλλογικής διαφοράς, μόνον όταν διαπιστώνεται αδυναμία κατάρτισης Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας.

Σκοπός της παρουσίασης, που ακολουθεί, είναι η περιγραφή των Υπηρεσιών του Ο.ΜΕ.Δ. και του έργου του Διαιτητού, ώστε με αυτή την γνώση τα μέρη να εντάσσουν στα διαπραγματευτικά τους ήθη το μηχανισμό της Διαιτησίας ως επικουρικό σύστημα επίτευξης συλλογικής ρύθμισης.

---

¹ *άρθρο 2 του Ν. 1876/1990* καθώς και οι κανονισμοί εργασίας, του *άρθρου 8 Ν. 2224/1994* περιλαμβανομένων και των κανονισμών εργασίας των φορέων του δημόσιου τομέα, που έχουν υπαχθεί στο νομικό πλαίσιο του εκσυγχρονισμού των ΔΕΚΟ, άρθρο 10 Ν. 2414/1996

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ ΔΙΑΙΤΗΣΙΑΣ

Η διαδικασία της Διαιτησίας, στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του Ο.ΜΕ.Δ. καλύπτει όλες τις ενέργειες από το χρόνο υποβολής μίας αίτησης για παροχή Υπηρεσιών Διαιτησίας μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας Υπηρεσιών Διαιτησίας με κατάρτιση Συλλογικής Σύμβασης ή έκδοση Διαιτητικής Απόφασης.

Το προκαταρκτικό στάδιο καλύπτει όλες τις διαδικαστικές ενέργειες από την υποβολή της αίτησης Διαιτησίας μέχρι την ανάληψη των καθηκόντων του Διαιτητή. Στο στάδιο αυτό οι Υπηρεσίες του Ο.ΜΕ.Δ., σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον Ν. 1876/1990 και τους Κανονισμούς του Ο.ΜΕ.Δ., δραστηριοποιούνται με βάση την αίτηση παροχής Υπηρεσιών Διαιτησίας προκειμένου να ορισθεί διαιτητής /διαιτητές, αρμόδιος/οι δια τον χειρισμό της υπόθεσης. Οι Υπηρεσίες του Ο.ΜΕ.Δ. ελέγχουν μόνον τα τυπικά εξωτερικά στοιχεία της αίτησης Διαιτησίας σύμφωνα με το νόμο, ώστε να προχωρήσει η διαδικασία ανάδειξης Διαιτητού.

Στο κεφάλαιο αυτό θα εξετάσουμε τα στοιχεία τυπικής νομιμότητας μίας αίτησης Διαιτησίας, που είναι τα εξής:

- ◆ οι προϋποθέσεις προσφυγής στην Διαιτησία,
- ◆ το περιεχόμενο και ο τύπος της Αίτησης Διαιτησίας
- ◆ ο ορισμός του διαιτητή, ο τρόπος και ο χρόνος ανάληψης των καθηκόντων του.

1.1 Προϋποθέσεις προσφυγής στη Διαιτησία

Η προσφυγή στη Διαιτησία, εφόσον τα μέρη δεν έχουν συμφωνήσει διαφορετικά, ρυθμίζεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 16 Ν. 1876/1990 και είναι δυνατή στις ακόλουθες περιπτώσεις:

1.1.1 Συμφωνία των μερών

Τα μέρη μπορούν να συμφωνήσουν από κοινού για την προσφυγή στη Διαιτησία σε οποιοδήποτε στάδιο των διαπραγματεύσεων, δηλαδή είτε κατά τις απευθείας διαπραγματεύσεις, είτε κατά το στάδιο της Μεσολάβησης, διακόπτοντας την εξέλιξή της (άρθρο 16 παράγραφος 1α Ν. 1876/1990).

Για την προσφυγή αυτή τα μέρη διαπιστώνουν ότι, αδυνατούν να καταλήξουν σε συμφωνία και αποδέχονται την παρέμβαση του Διαιτητή που με την αποφασιστική κρίση θα ρυθμίσει τη συλλογική διαφορά. Αυτή η μορφή διαιτησίας είναι η λεγόμενη “*εκούσια Διαιτησία*”.

Μορφή εκούσιας Διαιτησίας έχουμε και στην περίπτωση όπου, αν και η προσφυγή στη Διαιτησία έγινε μονομερώς, τα μέρη διαπιστώνοντας την αδυναμία επίτευξης συμφωνίας, συμφωνούν η μεταξύ τους διαφορά να ρυθμιστεί με

απόφαση του Διαιτητή ². Συχνότερο όμως είναι το φαινόμενο να διαπιστώνεται η αδυναμία συμφωνίας, έπειτα από μονομερή προσφυγή, και τα μέρη να συμφωνούν στην έκδοση Διαιτητικής Απόφασης ³. Η περίπτωση αυτή είναι συνηθέστερη, όταν η εργατική πλευρά έχει καλέσει σε διαπραγμάτευση πολλές οργανώσεις εργοδοτών εκ των οποίων ορισμένες αρνούνται τη Μεσολάβηση ή και δεν προσέρχονται στο στάδιο της Διαιτησίας, μεταξύ των παρισταμένων εργοδοτικών οργανώσεων και των οργανώσεων των εργαζομένων συμφωνείται η έκδοση Διαιτητικής Απόφασης.

1.1.2 Αποδοχή της πρότασης Μεσολάβησης μόνον από την προσφεύγουσα πλευρά.

Όταν η διαδικασία της Μεσολάβησης δεν οδηγήσει σε κατάρτιση Σ.Σ.Ε., τότε, η πλευρά, που αποδέχεται την πρόταση του μεσολαβητή, έχει δικαίωμα προσφυγής στη Διαιτησία μονομερώς.

Η αποδοχή της πρότασης του Μεσολαβητή πρέπει να γίνεται γραπτώς, να είναι σαφής, να μην θέτει όρους και προϋποθέσεις και να υποβάλλεται προς το μεσολαβητή μέσα στην προθεσμία, που ορίζει ο νόμος, ήτοι μέσα σε πέντε ημέρες από την κοινοποίησή της ⁴. Το δικαίωμα αυτό ο νόμος το αναγνωρίζει κατά κύριο λόγο στην εργατική πλευρά. Στην περίπτωση αυτή παρατηρείται κατ' αρχήν άνιση μεταχείριση υπέρ της εργατικής πλευράς, που αποκτά δικαίωμα μονομερούς προσφυγής στην Διαιτησία, ενώ το δικαίωμα αυτό με τις ίδιες προϋποθέσεις δεν αναγνωρίζεται για την εργοδοτική πλευρά, παρά μόνον για την Επιχειρησιακή Σ.Σ.Ε. ή για Σ.Σ.Ε. επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας, οι οποίες βεβαίως είναι Επιχειρησιακές Σ.Σ.Ε. ⁵.

Στην πράξη δεν θίγονται ουσιαστικά τα συμφέροντα της εργοδοτικής πλευράς λόγω της αδυναμίας κατάρτισης Σ.Σ.Ε., διότι, είτε εξακολουθεί να ισχύει η προηγούμενη Σ.Σ.Ε., αν δεν έληξε ως ορισμένου χρόνου ή αν είναι αορίστου χρόνου και δεν έχει καταγγελθεί και είτε γενικά επειδή οι εργασιακές σχέσεις ρυθμίζονται με βάση το διευθυντικό δικαίωμα του εργοδότη, ιδίως αν έχει λήξει ή έχει καταγγελθεί η προϊσχύουσα Σ.Σ.Ε. Όμως, από την άποψη ίσων δικαιωμάτων και ορθολογικής λειτουργίας της συλλογικής αυτονομίας, έχουμε τη γνώμη ότι, θα ήταν εύλογο το δικαίωμα μονομερούς προσφυγής στη διαιτησία να ασκείται ομοίως και από την εργατική και από την εργοδοτική πλευρά.

---

² Στην πράξη έχουν παρατηρηθεί περιπτώσεις γνήσιας εκούσιας Διαιτησίας, όπως π.χ. στην Δ.Α. 3/1999 και Δ.Α.10/2000, για τη ρύθμιση των όρων αμοιβής και εργασίας των εργαζομένων στα αστικά και υπεραστικά λεωφορεία. Εδώ τα μέρη συμφώνησαν από κοινού την προσφυγή στην διαιτησία και διαπιστώνοντας την αδυναμία κατάρτισης συλλογικής σύμβασης εργασίας στην διαδικασία της μεσολάβησης ζήτησαν την έκδοση διαιτητικής απόφασης.

³ Πχ. Δ.Α.2/2000 Ρύθμιση όρων αμοιβής και εργασίας των εργαζομένων στο Καζίνο του Ρίο

⁴ άρθρο 15 παράγραφος 6 β Ν. 1876/1990

⁵ άρθρο 16 παράγραφος 1 δ Ν. 1876/1990

1.1.3 Άρνηση Μεσολάβησης

Άρνηση Μεσολάβησης είναι η διαπραγματευτική στάση κατά την οποία ο προσκαλούμενος κατά τη διαδικασία των διαπραγματεύσεων της Μεσολάβησης, είτε δεν προσέρχεται στην κατ' ιδίαν και κυρίως στην κοινή συνάντηση, που οργανώνει ο Μεσολαβητής, είτε προσερχόμενος, περιορίζεται σε διαδικαστικές παρατηρήσεις και δεν αναπτύσσει καμία επιχειρηματολογία υπέρ ή κατά των θεμάτων, που τίθενται σε διαπραγμάτευση.

Η άρνηση Μεσολάβησης είναι στην ουσία μη εκπλήρωση της υποχρέωσης προς διαπραγμάτευση, που βαρύνει τον προσκαλούμενο και η οποία ματαιώνει το δικαίωμα διαπραγμάτευσης της άλλης πλευράς και αντιστρατεύεται την αρχή του καλόπιστου διαλόγου.

Το δικαίωμα μονομερούς προσφυγής στη Διαιτησία, αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο νομοθετικής στήριξης του δικαιώματος και της υποχρέωσης προς διαπραγμάτευση καθώς και του κανόνα του καλόπιστου διαλόγου⁶. Έτσι η άρνηση μεσολάβησης δημιουργεί δικαίωμα μονομερούς προσφυγής στην διαιτησία τόσο για την εργατική, όσο και για την εργοδοτική πλευρά, εφόσον έχει ασκηθεί το δικαίωμα προσφυγής στην μεσολάβηση⁷. Στο πλαίσιο αυτό τόσο η εργατική όσο και η εργοδοτική πλευρά αντιμετωπίζονται ισότιμα.

Αξίζει όμως, να σημειώσουμε ότι, στην πράξη η άρνηση Μεσολάβησης αποτελεί σπάνια διαπραγματευτική κατάσταση⁸. Φαινόμενο άρνησης Μεσολάβησης εκ μέρους της εργατικής πλευράς δεν έχει παρατηρηθεί για αυτό και δεν έχουμε περίπτωση προσφυγής στην Διαιτησία με αίτημα της εργοδοτικής πλευράς για την αιτία αυτή, συνήθως άρνηση μεσολάβησης εκδηλώνει η εργατική πλευρά.

1.2 Η αίτηση Διαιτησίας

Η διαδικασία της Διαιτησίας κινείται μόνον έπειτα από αίτηση μιας ενδιαφερόμενης πλευράς, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις, που αναφέραμε ανωτέρω.

1.2.1 Περιεχόμενο της αίτησης

Η αίτηση πρέπει να είναι έγγραφη, να υποβάλεται στον Ο.ΜΕ.Δ. και να απευθύνεται προς όλους εκείνους που έχουν μετάσχει στη διαδικασία των διαπραγματεύσεων κατά το στάδιο της Μεσολάβησης.

⁶ άρθρο 4 *παρ. 1 για το δικαίωμα και την υποχρέωση προς συλλογική διαπραγμάτευση και παρ. 3 του ίδιου άρθρου για την αρχή του καλόπιστου διαλόγου* Ν. 1876/1990.

⁷ άρθρο 16 παράγραφος 1 β Ν. 1876/1990

⁸ Ενδιαφέρουσα περίπτωση με *διαδοχικές αρνήσεις μεσολάβησης και επαναφοράς στη συμμετοχή κατά την διαδικασία της μεσολάβησης εργοδοτικών οργανώσεων* ήταν η υπόθεση μεσολάβησης για την ρύθμιση των όρων αμοιβής και εργασίας των εργαζομένων στα συμβολαιογραφεία όλης της χώρας. Η διαδικασία *μεσολάβησης 64/1.3.2000* οδήγησε στην κατάρτιση της *Σ.Σ.Ε. της 2/8/2000 (Πρ Κατ Υπ. Εργ.113/4.8.2000)* που κάλυψε τους εργαζόμενους στα συμβολαιογραφεία ορισμένων μόνον Εφετείων της χώρας. Με την *Α.Α.43/2000 ρυθμίσθηκαν οι όροι αμοιβής και εργασίας των εργαζομένων στα Εφετεία Κρήτης, Ιωαννίνων και Θράκης*. Στο σκεπτικό αυτής της απόφασης εντοπίζεται η άρνηση μεσολάβησης, η θετική επίπτωση της κοινοποίησης της πρότασης μεσολάβησης και στις οργανώσεις που αρνήθηκαν την μεσολάβηση, ενώ τελικά δέχθηκαν την πρόταση και υπέγραψαν την Σ.Σ.Ε., και τέλος εντοπίζονται στοιχεία κακόπιστης συλλογικής διαπραγμάτευσης σε συνδυασμό με την άρνηση μεσολάβησης.

Η αίτηση διαιτησίας πρέπει να αναφέρει τα ακόλουθα:

- ♦ Το λόγο της προσφυγής στη διαιτησία, δηλαδή την κοινή συμφωνία των μερών, εάν η αίτηση υποβάλλεται από κοινού ή την αποδοχή της πρότασης του μεσολαβητή, η οποία δηλώθηκε εμπρόθεσμα, ή την άρνηση μεσολάβησης.
- ♦ Να ζητά την παροχή υπηρεσιών διαιτησίας.
- ♦ Το όνομα του Διαιτητή, εάν τα μέρη έχουν καταλήξει από κοινού στην επιλογή του, άλλως αίτημα να κινηθούν με επιμέλεια του Ο.ΜΕ.Δ. οι διαδικασίες ανάδειξης διαιτητή.
- ♦ Τα προς διαπραγμάτευση θέματα κατά το στάδιο της διαιτησίας .

1.2.2 Προθεσμία κατάθεσης της αίτησης

Δεν υπάρχει προθεσμία κατάθεσης της αίτησης για προσφυγή στη διαιτησία.

Οι προϋποθέσεις προσφυγής στη Διαιτησία⁹, δεν περιέχουν καμία προθεσμία. Όμως επισημαίνεται ότι στην περίπτωση μονομερούς προσφυγής στη διαιτησία αυτή πρέπει να ασκείται μέσα σε εύλογο χρόνο από την αποδοχή της πρότασης του μεσολαβητή. Ως εύλογος χρόνος θα μπορούσε να νοείται το διάστημα κάποιων εβδομάδων. Σε κάθε περίπτωση ο χρόνος θα πρέπει να μην εξανεμίζει τις οικονομικές και λοιπές συνθήκες, που συνθέτουν το οικονομι-κοπολιτικό περιβάλλον της συλλογικής διαφοράς, όπως αυτή διαμορφώθηκε κατά το στάδιο της μεσολάβησης.

1.2.3 Νομιμοποίηση των ενδιαφερομένων

Ως νομιμοποίηση των ενδιαφερομένων νοείται η ειδική εξουσία, την οποία έχουν συγκεκριμένα πρόσωπα να εκπροσωπούν τα συμφέροντα των διαπραγματευόμενων μερών κατά τη διαδικασία της Διαιτησίας. Πέραν των προϋποθέσεων αρμοδιότητας¹⁰ για συλλογική διαπραγμάτευση, πρέπει να συντρέχουν και τα εξής:

- ♦ Εξουσιοδότηση / νομική ικανότητα για:
  - ♦ την υποβολή της αίτησης διαιτησίας,
  - ♦ τη συμμετοχή στη διαδικασία ανάδειξης διαιτητή με κλήρωση ή συμφωνία
  - ♦ τη συμμετοχή στις διαπραγματεύσεις διαιτησίας με στόχο την κατάρτιση Σ.Σ.Ε. ή τη διαπίστωση αδυναμίας συμφωνίας, που οδηγεί σε έκδοση Διαιτητικής Απόφασης.
- ♦ Ουσιαστική διαπραγματευτική ικανότητα για ευέλικτο χειρισμό των προς διαπραγμάτευση θεμάτων διατυπώνοντας εναλλακτικές προτάσεις περιλαμβανομένης της ευχέρειας υποχώρησης από τις αρχικές προτάσεις. Ειδικότερα, οι διαπραγματευόμενοι φορείς σύμφωνα με το καταστατικό τους πρέπει να έχουν χορηγήσει ειδική εξουσιοδότηση στους διαπραγματευτές, οι οποίοι υποβάλλουν για λογαριασμό του φορέα τους αίτηση παροχής υπηρεσιών διαιτησίας, και νομιμοποιούνται να παρίστανται και να εκφράζουν τις απόψεις του φορέα που εκπροσωπούν στη διαδικασία της διαιτησίας.

⁹ παράγραφοι 3,4,5,6,7 του άρθρου 3 και άρθρο 16 του Ν. 1876/1990

¹⁰ άρθρο 3 παρ. 3 -7 σε συνδυασμό με το άρθρο 6 του Ν 1876/1990.

Η ύπαρξη αποφασιστικής εξουσίας στα πρόσωπα των διαπραγματευτών είναι σημαντική όχι μόνο για τη διαδικασία της διαιτησίας αλλά και για την προσπάθεια επίτευξης συμφωνίας στο στάδιο αυτό. Στην πράξη οι διαπραγματευτές συνοδεύονται και από νομικούς ή άλλους συμβούλους για την καλύτερη ανάπτυξη των θεμάτων που συζητούν.

1.2.4 Στοιχεία τεκμηρίωσης των ουσιαστικών και τυπικών προϋποθέσεων.

Με την αίτηση Διαιτησίας πρέπει να υποβάλλονται και όλα τα έγγραφα που αποδεικνύουν την τήρηση των ουσιαστικών και τυπικών προϋποθέσεων, δηλαδή:

- ◆ Έγγραφη εξουσιοδότηση του αρμοδίου οργάνου της εργοδοτικής ή εργατικής οργάνωσης για τους εκπροσώπους της στη διαδικασία της διαιτησίας.
- ◆ Τη δήλωση αποδοχής της πρότασης του μεσολαβητή ή την κοινή απόφαση των μερών για προσφυγή στη διαιτησία κατά περίπτωση ή την διαπίστωση του μεσολαβητή για άρνηση μεσολάβησης, ανάλογα με την περίπτωση.
- ◆ Λοιπά στοιχεία που τεκμηριώνουν τις απόψεις της προσφεύγουσας πλευράς (τα στοιχεία αυτά είναι δυνατό να μην συνυποβάλλονται με την αίτηση αλλά να δίδονται στο διαιτητή μετά την ανάδειξή του και την ανάληψη των καθηκόντων του και ουσιαστικά είναι τα στοιχεία του φακέλου της μεσολάβησης με τυχόν πρόσθετα στοιχεία ή υπόμνημα σε σχέση με την πρόταση του μεσολαβητή).

1.3 Η ανάδειξη Διαιτητή

Η διαδικασία ανάδειξης του διαιτητή πραγματοποιείται ως εξής ¹¹:

Εφόσον τα μέρη μαζί με την αίτησή τους δεν έχουν ορίσει το πρόσωπο του διαιτητή τότε οι υπηρεσίες του Ο.ΜΕ.Δ. κινούν την διαδικασία ορισμού του. Η σχετική διαδικασία είναι όμοια με την διαδικασία ορισμού μεσολαβητού. Κατά κανόνα ως διαιτητής ορίζεται ένα πρόσωπο. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις όμως, τα μέρη μπορούν να συμφωνήσουν να ορισθούν τρεις διαιτητές από τον κατάλογο των διαιτητών .

Η αμοιβή του διαιτητού καθώς και έξοδα μετακίνησής, που θα χρειασθούν για την παροχή υπηρεσιών διαιτησίας εκτός της έδρας του Ο.ΜΕ.Δ. στην Αθήνα ή στην Θεσσαλονίκη και οι σχετικές δαπάνες επιβαρύνουν τον Οργανισμό.

Η διαδικασία ορισμού διαιτητή αρχίζει μέσα σε 48 ώρες από την υποβολή της αίτησης διαιτησίας, οπότε τα μέρη καλούνται εγγράφως από τις υπηρεσίες του Ο.ΜΕ.Δ. να προσέλθουν στα γραφεία του Οργανισμού για τον ορισμό διαιτητού. Στην κοινή συνάντηση επισημαίνεται από το αρμόδιο όργανο του Οργανισμού η ευχέρεια συμφωνίας στο πρόσωπο του διαιτητού από τον κατάλογο των διαιτητών του Οργανισμού και εφόσον δεν επέλθει συμφωνία ακολουθεί η διαδικασία της κλήρωσης.

Ειδικότερα προς την ανάδειξη Διαιτητού ισχύουν τα ακόλουθα:

---

¹¹ παράγραφος 4 του άρθρου 16 του Ν. 1876/1990 σε συνδυασμό με το άρθρο 6 του Κανονισμού Καταστάσεως Μεσολαβητών - Διαιτητών (ΚΑ.ΜΕ.Δ.)

1.3.1 Κοινή συμφωνία

Ανεξαρτήτως του, αν η προσφυγή στη διαιτησία έγινε με κοινή συμφωνία ή μονομερώς, τα μέρη έχουν δικαίωμα να ορίσουν με κοινή συμφωνία τους το διαιτητή. Ως διαιτητής ορίζεται διαιτητής μέλος του σώματος Μεσολαβητών – Διαιτητών του Ο.ΜΕ.Δ..

Παρά τον κανόνα του *Κανονισμού Μεσολαβητών - Διαιτητών* (ΚΑ.ΜΕ.Δ.) για τη μη ανάληψη καθηκόντων διαιτητού με τη διαδικασία της κλήρωσης σε πρόσωπο, που έχει χειρισθεί την υπόθεση ως μεσολαβητής¹², τα μέρη έχουν την ευχέρεια να ορίσουν ως διαιτητή το πρόσωπο, που άσκησε καθήκοντα μεσολαβητή.

Στην πράξη όταν τα μέρη συμφωνούν να προσφύγουν από κοινού στη διαιτησία συνηθίζουν να ορίζουν και το πρόσωπο του διαιτητή, αυτό ιδίως συμβαίνει όταν διακόπτουν τη διαδικασία της μεσολάβησης, οπότε συχνά ορίζουν το μεσολαβητή και ως διαιτητή.

Συχνό είναι επίσης το φαινόμενο της συμφωνίας στο πρόσωπο του διαιτητή και στη μονομερή προσφυγή στη διαιτησία, η οποία συνήθως εξελίσσεται σε εκούσια διαιτησία, επειδή τα μέρη διαπιστώνουν την αδυναμία κατάρτισης Σ.Σ.Ε. και συμφωνούν στην έκδοση Διαιτητικής Απόφασης. Πάντως για την επίτευξη συμφωνίας πρέπει να συμφωνούν όλοι οι εκπρόσωποι των εργατικών και εργοδοτικών οργανώσεων. Τυχόν μη συμμετοχή εκπροσώπου εργατικής ή εργοδοτικής οργάνωσης ή μη χορήγηση ρητής εξουσιοδότησης σε άλλο εκπρόσωπο δεν επιτρέπει τον ορισμό διαιτητού με συμφωνία των μερών.

1.3.2 Κλήρωση

Όταν τα μέρη δεν συμφωνούν στο πρόσωπο του διαιτητή τότε οι υπηρεσίες του Ο.ΜΕ.Δ. κινούν τη διαδικασία ανάδειξης διαιτητή με κλήρωση.

Η κλήρωση διεξάγεται ενώπιον των εκπροσώπων των μερών, που καλούνται εγγράφως για το σκοπό αυτό από την αρμόδια υπηρεσία του Ο.ΜΕ.Δ. Από τη διαδικασία κλήρωσης εξαιρείται με πρωτοβουλία των υπηρεσιών του Ο.ΜΕ.Δ. ο Μεσολαβητής – Διαιτητής, που χειρίστηκε την υπόθεση στη διαδικασία της μεσολάβησης. Κατά τα λοιπά ισχύουν τα γενικά και ειδικά ασυμβίβαστα του Κώδικα Μεσολαβητών – Διαιτητών.

Κατά την κλήρωση είναι δυνατόν κάθε μία από τις παριστάμενες πλευρές να αρνηθεί μόνον μία φορά το πρόσωπο του διαιτητή, που αναδείχθηκε¹³. Το δικαίωμα αυτό ανήκει συνολικά στην εργατική και στην εργοδοτική πλευρά. Όταν σε κάθε πλευρά μετέχουν περισσότερες από μία οργανώσεις οφείλουν να συνεννοηθούν για τη συντονισμένη άσκηση του δικαιώματός τους. Η άρνηση αυτή (veto) δεν απαιτείται να αιτιολογείται. Αντίθετα εκφράζεται μονολεκτικά, έτσι ώστε να περιφρουρείται το κύρος του Ο.ΜΕ.Δ. και του Σώματος Μεσολαβητών – Διαιτητών και να διασφαλίζεται η εχεμύθεια των διαπραγματευτικών τακτικών που χρησιμοποιούν τα μέρη. Με την ίδια διαδικασία αναδεικνύεται και ο

¹² άρθρο 6 παράγραφος 2 β του ΚΑ.ΜΕ.Δ.

¹³ άρθρο 6 παράγραφος 2 β και γ του ΚΑ.ΜΕ.Δ

αναπληρωματικός διαιτητής, που καλείται να αναλάβει καθήκοντα, αν ο τακτικός αναπληρωτής αδυνατεί να ανταποκριθεί.

Για την ανάδειξη διαιτητή συντάσσεται πρακτικό που υπογράφεται από τους εκπρόσωπους των μερών και το αρμόδιο όργανο του Ο.ΜΕ.Δ.

1.4 Ανάλυση καθηκόντων Διαιτητού.

1.4.1 Χρόνος ανάληψης των καθηκόντων του Διαιτητή.

Μετά την ανάδειξη του διαιτητού, είτε με συμφωνία των μερών, είτε με κλήρωση οι υπηρεσίες του Ο.ΜΕ.Δ. ενημερώνουν τον διαιτητή, ότι του ανατίθεται υπόθεση και τον καλούν να αναλάβει τα καθήκοντα του μέσα σε 5 ημέρες (σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 16 παράγραφος 5 του Ν. 1876/1990).

Η ανάληψη των καθηκόντων του διαιτητή τερματίζει το προκαταρκτικό στάδιο της διαιτησίας.

1.4.2 Ασυμβίβαστα στο πρόσωπο του διαιτητή.

Ως ασυμβίβαστες νοούνται οι συγκεκριμένες δραστηριότητες των διαιτητών και των μεσολαβητών, που σύμφωνα με τον Κανονισμό Καταστάσεως Μεσολαβητών Διαιτητών¹⁴ δημιουργούν την εντύπωση, ότι δεν είναι σε θέση να παράσχουν τις υπηρεσίες τους με αντικειμενικότητα έναντι των συμφερόντων των μερών (π.χ. ανάληψη έστω προσωρινά δημόσιας θέσης με καθήκοντα δημόσιου λειτουργού, επαγγελματική συνεργασία με κάποιο από τα μέρη που εμπλέκεται στην συλλογική διαφορά, έστω και στο πλαίσιο παροχής ανεξαρτήτων υπηρεσιών).

Ο διαιτητής έχει υποχρέωση να ανακοινώνει εγκαίρως στην υπηρεσία του Ο.ΜΕ.Δ την ύπαρξη τυχόν διαρκούς, πρόσκαιρου ή ειδικού ασυμβίβαστου για συγκεκριμένη υπόθεση, ώστε να εξαιρείται των κληρώσεων και οπωσδήποτε δηλώνει το κώλυμα πριν αναλάβει τα καθήκοντα του σε συγκεκριμένη υπόθεση, εφόσον έχει οποιαδήποτε επαγγελματική /συμβουλευτική εμπλοκή¹⁵ με κάποιο από τα διαπραγματευόμενα μέρη.

Ειδικά για τους διαιτητές, που άσκησαν καθήκοντα μεσολαβητού στην συγκεκριμένη υπόθεση μεσολάβησης, που έχει προχωρήσει στο στάδιο της διαιτησίας, η υπηρεσία του Ο.ΜΕ.Δ. τους εξαιρεί από την διαδικασία κλήρωσης .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ

ΚΥΡΙΩΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΙΤΗΣΙΑΣ

Η κυρίως διαδικασία της Διαιτησίας καλύπτει κάθε ενέργεια του διαιτητή από το χρόνο της ανάληψης των καθηκόντων του μέχρι την ολοκλήρωση των

¹⁴ Κώδικας Δεοντολογίας Μεσολαβητών Διαιτητών, άρθρο 5 του ΚΑ.ΜΕ.Δ

¹⁵ Ως εύλογος χρόνος νοείται το διάστημα των πέντε (5) ημερών, που μεσολαβούν από την γνωστοποίηση της ανάδειξης του μέχρι την ανάληψη των καθηκόντων του.

διαπραγματεύσεων Διαιτησίας, που εξελίσσονται με τη συντονιστική φροντίδα του διαιτητή και ολοκληρώνονται, είτε με *την κατάρτιση συλλογικής σύμβασης εργασίας*, είτε με *την έκδοση Διαιτητικής Απόφασης*.

Στο κεφάλαιο αυτό θα εξετάσουμε συστηματικά το έργο του διαιτητή, τις μεθόδους διαπραγματεύσεων στο στάδιο της Διαιτησίας και τους τρόπους με τους οποίους αυτές ολοκληρώνονται.

2.1 Έργο του διαιτητή στις διαπραγματεύσεις διαιτησίας

2.1.1 Κλήση των μερών σε συναντήσεις

Ο διαιτητής κινεί την διαδικασία της διαιτησίας με την κλήση των μερών να προσέλθουν στις διαπραγματεύσεις της διαιτησίας. Οι προσκλήσεις αυτές γίνονται κατ' αρχήν εγγράφως, ώστε έγκαιρα και τυπικά να γνωρίζουν όλοι οι εμπλεκόμενοι στη συλλογική διαφορά και ότι οι διαπραγματεύσεις της διαιτησίας βρίσκονται σε εξέλιξη.

Κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων, που διεξάγονται κατά κύριο λόγο με κοινές συναντήσεις, τηρούνται συνοπτικά πρακτικά, στα οποία καταχωρούνται και οι συμφωνίες των μερών για προσεχή συνάντηση. Έτσι διευκολύνονται τα μέρη και ο διαιτητής για την οργάνωση νέων συναντήσεων.

2.1.2 Κοινές συναντήσεις

Στις κοινές συναντήσεις αναπτύσσονται προφορικά οι απόψεις των μερών και ο διαιτητής διευθύνει τη συζήτηση επιδιώκοντας να αναδείξει τα σημεία, στα οποία μπορεί να επιτευχθεί σύγκλιση απόψεων, ενώ επισημαίνει τα σημεία για τα οποία τα μέρη διαφωνούν.

Η επιχειρηματολογία των μερών στα σημεία συμφωνίας και διαφωνίας συμβάλλουν στη δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης και λαμβάνονται υπόψη στη διατύπωση της Διαιτητικής Απόφασης, εφόσον οι διαπραγματεύσεις δεν καταλήξουν σε συμφωνία.

2.1.3 Κατ' ιδίαν συναντήσεις

Στις κατ' ιδίαν συναντήσεις τα μέρη αναπτύσσουν ελεύθερα τις απόψεις τους, ενημερώνουν το διαιτητή παρέχοντας διευκρινίσεις και προετοιμάζονται τα θέματα για τις κοινές συναντήσεις. Οι κατ' ιδίαν συναντήσεις συνήθως διεξάγονται στο περιθώριο ή με διακοπές στη διεξαγωγή των κοινών συναντήσεων.

Στις κατ' ιδίαν συναντήσεις τα μέρη έχουν την ευχέρεια να διατυπώνουν στο διαιτητή απόψεις, προθέσεις και ενδεχομένως στοιχεία, που επιθυμούν να καλυφθούν από την εχεμύθειά του και να μην ανακοινωθούν στην άλλη πλευρά. Τα στοιχεία αυτά αξιοποιεί ο διαιτητής με αντικειμενικότητα για να συμβάλει στη σύγκλιση απόψεων και την κατάρτιση συλλογικής σύμβασης εργασίας αλλά και για τον σχηματισμό της κρίσης του, εάν τελικά εκδώσει απόφαση.

2.1.4 Τεκμηρίωση προτάσεων των μερών

Ο καλόπιστος διάλογος, όπως αναφέρεται στην παράγραφο 3 του άρθρου 4 Ν. 1876/1990, προωθείται με την τεκμηρίωση των απόψεων των μερών. Για το σκοπό αυτό τα μέρη πρέπει να προσκομίζουν κάθε στοιχείο, που θεμελιώνει τις απόψεις τους. Η εργατική πλευρά σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 4 Ν. 1876/1990 έχει δικαίωμα να ζητήσει στοιχεία από την εργοδοτική πλευρά για τα θέματα, που θέτει σε διαπραγμάτευση. Το δικαίωμά αυτό μπορεί να ενισχυθεί και με τη συνδρομή των υπηρεσιών του διαιτητή.

Σε κάθε περίπτωση όμως ο διαιτητής έχει αυτοτελές δικαίωμα να απευθυνθεί στα μέρη ζητώντας στοιχεία για την τεκμηρίωση των προτάσεων των μερών και την προετοιμασία της δικής του απόφασης, εφόσον τα μέρη δεν καταλήγουν σε συμφωνία. Πάντως δεν έχει εξουσία δικαιοδοτική για να επιβάλλει την προσκόμιση εγγράφων και στοιχείων..

2.1.5 Έρευνα για τα θέματα των διαπραγματεύσεων με συνδρομή πραγματογνώμονα

Όταν τίθενται τεχνικά, οικονομικά ή άλλα ειδικά θέματα, των οποίων η κατανόηση δεν είναι σαφής για τα μέρη ή για το διαιτητή είναι δυνατόν να ζητηθεί παροχή υπηρεσιών πραγματογνωμοσύνης, όπως και στη διαδικασία της μεσολάβησης. .

Την αναγκαιότητα προσφυγής σε πραγματογνώμονα κρίνει ο διαιτητής, αφού ο διαιτητής έχει τα ίδια δικαιώματα με το μεσολαβητή, σύμφωνα με το άρθρο 16 παράγραφος 5 Ν. 1876/1990.

Η αναγκαιότητα προσφυγής στην πραγματογνωμοσύνη ή η σε βάθος διερεύνηση του θέματος επιβάλλει συχνά την παράταση της διαδικασίας των διαπραγματεύσεων διαιτησίας. Πάντως, τα ζητήματα αυτά, πρέπει να διερευνώνται στο στάδιο της μεσολάβησης και να περιέχονται στο φάκελο μεσολάβησης, που παραλαμβάνει ο διαιτητής από τις υπηρεσίες του Ο.ΜΕ.Δ. Στην πράξη σπανίως η διαδικασία της διαιτησίας προβαίνει σε βαθύτερη ανάλυση των θεμάτων, διότι η επεξεργασία κατά κανόνα ολοκληρώνεται κατά τη μεσολάβηση και τα μέρη προσκομίζουν πρόσθετα στοιχεία συμπληρωματικά αυτών του φακέλου της μεσολάβησης. Ανάγκη ειδικής τεκμηρίωσης των θεμάτων προς διαπραγμάτευση και ενδεχομένως πραγματογνωμοσύνης τίθεται στις περιπτώσεις, όπου η διαδικασία διαιτησίας κινήθηκε έπειτα από άρνηση μεσολάβησης.

2.1.6 Τα θέματα που τίθενται σε διαπραγμάτευση

Τα θέματα, που τίθενται σε διαπραγμάτευση είναι αυτά που κατά κύριο λόγο περιέχονται στην πρόταση του μεσολαβητή.

Τα μέρη έχουν την ευχέρεια να εκφράσουν τις απόψεις τους για αυτά και να προσθέσουν νέα ζητήματα ως εναλλακτικές προτάσεις, δεν μπορούν όμως να μεταβάλλουν το περιεχόμενο των συλλογικών διαπραγματεύσεων, που ουσιαστικά σχηματοποιήθηκε στη διαδικασία της μεσολάβησης. Οι τυχόν μεταβολές και εναλλακτικές προτάσεις θα πρέπει να είναι καλόπιστες και να μην αποτελούν ανατροπή του διαπραγματευτικού πλαισίου κατά τις απευθείας διαπραγματεύσεις και τη διαδικασία μεσολάβησης.

2.1.7 Η Πρόταση Μεσολάβησης και η Διαιτησία

Η πρόταση του μεσολαβητή έχει ως σκοπό να συμβάλει στη σύγκληση απόψεων μεταξύ των μερών κυρίως ασκώντας τη δύναμη της πειθούς μέσα από την αντικειμενικότητα της ουσιαστικής κρίσης και την επιστημονική και τεχνική τεκμηρίωση που μεταχειρίζεται ο μεσολαβητής. Έτσι η λειτουργία της πρότασης Μεσολάβησης στηρίζεται τόσο στην τεκμηρίωσή της όσο και στο ουσιαστικό περιεχόμενό της.

Η πρόταση αποτελεί και τη βάση των διαπραγματεύσεων στο στάδιο της Διαιτησίας και είναι ένα από τα κυριότερα σημεία, που αξιοποιεί ο διαιτητής στη διαδικασία των διαπραγματεύσεων και στο σκεπτικό της απόφασής τους. Πρέπει όμως να διευκρινισθεί ότι, αν και η αποδοχή της πρότασης μεσολάβησης δεν αποτελεί λόγο δέσμευσης και ταύτισης με το περιεχόμενό της, η προβολή νέων και αντίθετων ισχυρισμών προϋποθέτει κατάλληλη τεκμηρίωση. Πάντως η πρόταση μεσολάβησης δεν εμποδίζει την ουσιαστική και καλόπιστη εξέλιξη συλλογικών διαπραγματεύσεων στο στάδιο της διαιτησίας, ούτε είναι δεσμευτική για τον διαιτητή.

2.1.8 Η διάρκεια της Διαιτησίας

Η διάρκεια της διαδικασίας διαιτησίας δεν προσδιορίζεται αυστηρά από το νόμο. Όλες οι προθεσμίες που αναφέρονται στο άρθρο 16 είναι ενδεικτικές. Μπορούμε όμως να εκτιμήσουμε την ταχύτερη ενδεικτική διάρκεια μιας διαιτησίας σε 20 ή 40 ημέρες¹⁶, ως εξής:

Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα διαιτησίας από την υποβολή αίτησης στον Ο.ΜΕ.Δ.

- ◆ **2 ημέρες**, τουλάχιστον, από την υποβολή της αίτησης διαιτησίας μέχρι την κοινοποίηση γραπτής πρόσκλησης προς τα μέρη να προσέλθουν για τον ορισμό διαιτητού.
- ◆ **1 ημέρα**, τουλάχιστον, από την κοινοποίηση της πρόσκλησης μέχρι την κοινή συνάντηση για τον ορισμό διαιτητή.
- ◆ **5 ημέρες** το πολύ από την ημέρα ανάδειξης διαιτητή μέχρι την ημέρα ανάληψης των καθηκόντων του διαιτητή.
- ◆ **10 ημέρες** από την ανάληψη των καθηκόντων του διαιτητή μέχρι την ημέρα έκδοσης Διαιτητικής Απόφασης, ή **30 ημέρες** αν δεν έχει προηγηθεί μεσολάβηση.

Επομένως ο συνολικός χρόνος είναι περίπου 18 ημέρες για τις περιπτώσεις που έχει προηγηθεί Μεσολάβηση και 38 εάν δεν έχει προηγηθεί Μεσολάβηση.

Όλοι αυτοί οι χρόνοι είναι ενδεικτικοί και στην ουσία διαμορφώνονται με βάση τις πραγματικές ανάγκες των συλλογικών διαπραγματεύσεων.

Στην πράξη, τα μέρη θέτουν υπόψη των υπηρεσιών του Ο.ΜΕ.Δ. και του διαιτητή τις προτάσεις και τις ανάγκες τους και συνήθως οι χρόνοι αυτοί

¹⁶ άρθρο 16 παράγραφο 4 και 6 του Ν. 1876/1990.

παρατείνονται με συμφωνία των μερών. Αποτελεί όμως θέμα δεοντολογίας και έκφραση του καθήκοντος ετοιμότητας του διαιτητή να αναλαμβάνει τα καθήκοντα του μέσα στην προθεσμία των πέντε ημερών, που έχει ορίσει ο νόμος. Κατά κανόνα οι διαιτησίες διαρκούν περίπου ένα μήνα, γιατί έτσι εξυπηρετούνται τα μέρη.

2.1.9 Επιπτώσεις της διαιτησίας στο δικαίωμα απεργίας

Ο Ν. 1876/1990 αποδέσμευσε το δικαίωμα απεργίας από την διαδικασία των συλλογικών διαπραγματεύσεων σε αντίθεση με την προβλέψεις του Ν. 3239/1955.

Έτσι η διαδικασία των απευθείας διαπραγματεύσεων αλλά και της μεσολάβησης και γενικά της διαιτησίας δεν επιδρούν ανασταλτικά στην νομιμότητα του δικαιώματος της απεργίας.

Μοναδική εξαιρέση εισάγεται ειδικά στην περίπτωση της διαιτησίας, οπότε το δικαίωμα της απεργίας αναστέλλεται για 10 ημέρες από την υποβολή της αίτησης διαιτησίας.

Σκοπός αυτής της ρύθμισης είναι να συμβάλει στην δημιουργία κλίματος καλής θέλησης μεταξύ της εργατικής και εργοδοτικής πλευράς, ώστε οι διαπραγματεύσεις της διαιτησίας να διεξάγονται σε ήρεμο κλίμα και ο διαιτητής να ασκήσει τα καθήκοντα του χωρίς πιέσεις. Αξίζει δε σημειωθεί ότι, αφού η διαδικασία της Διαιτησίας διαρκεί περίπου 18 ή 38 ημέρες, η αναστολή της άσκησης του δικαιώματος της απεργίας για 10 ημέρες δεν καλύπτει όλη την περίοδο διαιτησίας και επομένως δεν μπορεί η διαιτησία να εκληφθεί ως μηχανισμός καταστολής των απεργιακών κινητοποιήσεων, όπως συνέβαινε με τον Ν. 3239/1955.

Στην πράξη οι διαδικασίες διαιτησίας, που διεξήχθησαν από 1990 έως σήμερα δεν συνοδεύονται από απεργιακές κινητοποιήσεις παρά μόνο σε ελάχιστες περιπτώσεις. Μπορούμε λοιπόν να παρατηρήσουμε ότι το δικαίωμα της απεργίας έχει αποσυνδεθεί από τη διαδικασία των συλλογικών διαπραγματεύσεων, που προωθούν τον κοινωνικό διάλογο. Η απεργία λειτουργεί πλέον ευρύτερα για την υπεράσπιση των συμφερόντων των εργαζομένων και τότε μόνο συνυπάρχει με τις διαδικασίες διαλόγου, όταν η σύγκρουση συμφερόντων είναι οξεία και ο διάλογος εκτιμάται ως ατελέσφορος, από την εργατική πλευρά.

2.2 Μέθοδοι διαπραγματεύσεων Διαιτησίας

Η διαδικασία των διαπραγματεύσεων της διαιτησίας είναι παρόμοια με αυτή της μεσολάβησης και τα κύρια στοιχεία τεχνικής από πρακτική άποψη τόσο για τα μέρη, όσο και για το διαιτητή, είναι τα ακόλουθα:

2.1.1 Υποβολή υπομνημάτων από τα μέρη με οριστικές ή και εναλλακτικές προτάσεις.

Τα μέρη μπορούν να υποβάλουν υπομνήματα με τις παρατηρήσεις τους στην πρόταση του μεσολαβητή και την κατάλληλη τεκμηρίωση και να διατυπώσουν, γραπτώς ή προφορικώς, απόψεις, για να καταγραφούν στα πρακτικά, ως οριστικές ή εναλλακτικές προτάσεις τους.

Με τον τρόπο αυτό ο διαιτητής διευκολύνει τη διαπραγμάτευση, ώστε να εντοπίζονται τα σημεία σύγκλισης και απόκλισης απόψεων, καθώς και η αιτιολογία των αποκλίσεων.

2.2.2 Υποβολή προφορικών άτυπων προτάσεων του διαιτητή.

Ο διαιτητής διευκολύνει τα μέρη να επιτύχουν σύγκλιση απόψεων και διερευνά τις αιτίες και τα όρια των αποκλίσεων.

Για το σκοπό αυτό μπορεί να υποβάλει προφορικά ή γραπτά άτυπες προτάσεις του. Οι προτάσεις αυτές δεν αποτελούν αποκάλυψη της ουσιαστικής κρίσης του πριν από την έκδοση της Διαιτητικής Απόφασης, αλλά μέθοδο δοκιμής για τη σύγκλιση απόψεων και τη θεμελίωση της ουσιαστικής αποδοχής της κρίσης του στη Διαιτητική Απόφαση. Συχνά οι άτυπες προτάσεις του διαιτητή, οδηγούν σε κατάρτιση Σ.Σ.Ε άλλως ελαχιστοποιούν τα σημεία διαφωνίας, στα οποία εντοπίζεται η απόφαση του διαιτητή.

2.2.3 Υποβολή σχεδίου διαιτητικής απόφασης με εναλλακτικές ή υπό όρους ρυθμίσεις.

Ο ισχυρότερος μηχανισμός για την επίτευξη σύγκλισης απόψεων και κυρίως για τη δοκιμή της ουσιαστικής αποδοχής της κρίσης του διαιτητή είναι η υποβολή πρότασης εργασίας ως σχεδίου Διαιτητικής Απόφασης. Το σχέδιο αυτό λόγω της τεκμηρίωσης ή και των εναλλακτικών ρυθμίσεων, που περιλαμβάνει διευκολύνει τη λεπτομερέστερη και πλέον αξιόπιστη τεκμηρίωση της Διαιτητικής Απόφασης. Τούτο επιτυγχάνεται με το γραπτό και προφορικό σχολιασμό του σχεδίου της απόφασης και από τις δύο πλευρές¹⁷.

Είναι αυτονόητο ότι το σχέδιο της Διαιτητικής Απόφασης δεν αποκαλύπτει την ουσιαστική κρίση του διαιτητή, όπως και η άτυπη πρόταση μεσολάβησης δεν αποκαλύπτει την πρόταση μεσολάβησης, αλλά διευκολύνει τα μέρη να καταλήξουν σε συμφωνία και τον διαιτητή να την καταγράψει και να εντοπίσει τα ακριβή σημεία διαφωνίας.

Η αντιμετώπιση αυτή δεν πηγάζει ευθέως από τον νόμο ως υποχρέωση του διαιτητή, ούτε αποτελεί σαφές διαδικαστικό στάδιο της διαιτησίας σύμφωνα με τον Κανονισμό Λειτουργίας του Ο.ΜΕ.Δ. Η πρακτική αυτή αναδείχθηκε από την εμπειρία των συλλογικών διαπραγματεύσεων στον Ο.ΜΕ.Δ. και εναπόκειται στην κρίση του διαιτητή να εκτιμήσει τη σκοπιμότητα υποβολής της σχεδίου διαιτητικής απόφασης .

¹⁷ Παράδειγμα ελαχιστοποίησης των σημείων διαφωνίας είναι η ΔΑ5/2005 για τους όρους αμοιβής και εργασίας των δημοσιογράφων περιοδικού τύπου μέσης ετήσιας κυκλοφορίας 10.000 φύλλων μηνιαίως. Αυτή η συλλογική ρύθμιση αποτελούσε την πρώτη ομοιοεπαγγελματική συλλογική ρύθμιση. Η εργοδοτική πλευρά είχε αρνηθεί την πρόταση μεσολάβησης και τα μέρη διευκολύνθηκαν με την πρόταση εργασίας που υπέβαλε η διαιτητής, έτσι συμφωνήσαν σε όλους τους όρους του μισθολογίου και λοιπούς οικονομικούς και θεσμικούς όρους εκτός από δύο σημεία, που αποτελέσαν το αντικείμενο της κρίσης της διαιτητή

2.3 Ολοκλήρωση διαπραγματεύσεων Διαιτησίας.

Η ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων της διαιτησίας σε γενικές γραμμές οδηγεί είτε στην κατάρτιση συλλογικής σύμβασης, είτε στην έκδοση Διαιτητικής Απόφασης. Έτσι, η ολοκλήρωση της Διαιτησίας μπορεί να περάσει από τα ακόλουθα στάδια:

2.3.1 Μερική σύγκλιση απόψεων

Η διαδικασία της διαιτησίας μπορεί να οδηγήσει σε μερική σύγκλιση απόψεων και επομένως σε αδυναμία κατάρτισης συλλογικής σύμβασης.

Το γεγονός αυτό καταγράφεται από το διαιτητή και αξιοποιείται κατάλληλα στην απόφασή του. Δηλαδή η διαιτητική ρύθμιση υιοθετεί όλα τα ζητήματα στα οποία έχουν συμφωνήσει τα μέρη και κρίνει τα ζητήματα, στα οποία εντοπίζεται η διαφωνία

Οι περισσότερες περιπτώσεις έκδοσης Διαιτητικής Απόφασης αφορούν περιπτώσεις μερικής σύγκλισης απόψεων.

2.3.2 Ολική διαφωνία των μερών

Η διαδικασία της διαιτησίας μπορεί να οδηγήσει σε διαπίστωση ολικής διαφωνίας των μερών. Οπότε, τα επιχειρήματα των μερών, που θεμελιώνουν τη διαφωνία τους, θα πρέπει να εκτιμηθούν από το διαιτητή κατά την έκδοση της απόφασης.

Ειδική μορφή ολικής διαφωνίας αποτελεί η περίπτωση της άρνησης Μεσολάβησης, που συνεχίζεται και ως άρνηση συμμετοχής στη διαδικασία της Διαιτησίας.

Άρνηση συμμετοχής στη Διαιτησία είναι:

- ◆ Είτε η τυπική απουσία μιας εκ των διαπραγματευόμενων πλευρών από τη διαδικασία της διαιτησίας
- ◆ Είτε η “άγονη παρουσία” κατά την οποία δεν προσφέρονται επιχειρήματα αλλά απλή άρνηση συζήτησης για τα θέματα, που τίθενται σε διαπραγμάτευση.

Την άρνηση συμμετοχής στη διαιτησία τη διαπιστώνει με την απόφασή του ο διαιτητής και προχωρεί στην τεκμηρίωση της απόφασής του αξιοποιώντας τα στοιχεία, που προσκομίζει η συμμετέχουσα πλευρά και εκείνα, που δικαιούται να αναζητά και να λαμβάνει υπόψη του ο ίδιος για τη διαμόρφωση της αντικειμενικής και αμερόληπτης κρίσης του.

2.3.3 Ολική σύγκλιση απόψεων

Η ολική σύγκλιση απόψεων μπορεί να επέλθει απευθείας μεταξύ των μερών. Στην περίπτωση αυτή η διαδικασία διαιτησίας λήγει με συμφωνία για την οποία ενδέχεται τα μέρη να ζητήσουν τις υπηρεσίες του διαιτητή για να τους καταρτίσει σχέδιο της Σ.Σ.Ε και να δηλώσουν ότι αποσύρονται από τη διαδικασία της Διαιτησίας.

Στην πράξη παρατηρείται το φαινόμενο τα μέρη να συμφωνούν ουσιαστικά, αλλά για διαπραγματευτικούς λόγους, που αναφέρονται σε θέματα της γενικότερης

πολιτικής τους, δηλώνουν ότι, επιθυμούν την έκδοση Διαιτητικής Απόφασης επιμένοντας στην τυπική διατήρηση της διαφωνίας. Στην περίπτωση αυτή εκδίδεται Διαιτητική Απόφαση που καταγράφει στην αιτιολογία της την έκταση της σύγκλισης των απόψεων των μερών, ενώ η ρύθμιση καλύπτει τα σημεία συμφωνίας και διαφωνίας, όπως στην μερική σύγκλιση απόψεων.

Αυτή η διαδικασία διαιτησίας αποτελεί μορφή εκούσιας διαιτησίας, αφού τα μέρη επιθυμούν την έκδοση Διαιτητικής Απόφασης.

2.3.4 Πιστοποίηση της ολοκλήρωσης της Διαιτησίας

Η ολοκλήρωση της διαδικασίας της διαιτησίας πιστοποιείται με τους ακόλουθους τρόπους:

2.3.4.1 Έκδοση Διαιτητικής Απόφασης

Ο διαιτητής έχοντας ολοκληρώσει τη διαδικασία των διαπραγματεύσεων με όλες τις μεθόδους, που αναφέραμε ανωτέρω, προβαίνει στην έκδοση της διαιτητικής Απόφασης. Με την διαιτητική απόφαση κατά κανόνα επιτυγχάνεται συγκεκριμένη συλλογική ρύθμιση. Σπανίως εάν υπάρχουν ζητήματα που αναφέρονται στην νομιμότητα της συλλογικής ρυθμίσεις (π.χ. ύπαρξη ή μη αρμοδιότητας των διαπραγματευόμενων μερών) ο διαιτητής με την απόφαση του απορρίπτει την αίτηση διαιτησίας και δεν προβαίνει σε καμιά συλλογική ρύθμιση.

2.3.4.2 Κατάρτιση Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας

Εφόσον τα μέρη κατά τη διαδικασία της διαιτησίας καταλήξουν σε κατάρτιση Σ.Σ.Ε. λήγει η διαδικασία της διαιτησίας.

2.3.4.3 Απόσυρση της προσφυγής στη Διαιτησία

Για λόγους που αφορούν τη διαπραγματευτική τακτική των μερών είναι δυνατόν να λήξει η διαδικασία της διαιτησίας χωρίς την έκδοση Διαιτητικής Απόφασης ή χωρίς την κατάρτιση Σ.Σ.Ε., εφόσον αποσυρθεί η αίτηση διαιτησίας. Την απόσυρση της αίτησης διαιτησίας δικαιούται να δηλώσει εγγράφως μόνο το μέρος εκείνο, που άσκησε το δικαίωμα προσφυγής στη διαιτησία.

Εάν η προσφυγή στη Διαιτησία έγινε με κοινή συμφωνία, τότε εξετάζεται κατά πόσο έχει προηγηθεί διαδικασία μεσολάβησης και υποβολή πρότασης μεσολαβητή, οπότε, η πλευρά που αποδέχθηκε την πρόταση του μεσολαβητή, έχει την ευχέρεια να αρνηθεί την απόσυρση της προσφυγής στη διαιτησία. Εάν δεν έχει προηγηθεί μεσολάβηση, τότε η διαιτησία, που κινήθηκε με κοινή προσφυγή μπορεί να προχωρήσει ακόμη και αν εκ των υστέρων μία πλευρά δηλώνει ότι αποσύρει την προσφυγής και τούτο γιατί η κοινή προσφυγή στη διαιτησία σημαίνει ανάθεση της επίλυσης της διαφοράς στο διαιτητή με διαιτητική απόφαση μετά από διαπραγματευτική διερεύνηση για την κατάληξη σε συλλογική σύμβαση εργασίας. Στην πράξη δεν έχουμε αντιμετωπίσει φαινόμενο απόσυρσης της προσφυγής μονομερώς, έπειτα από κοινή προσφυγή.

Οι ανωτέρω συλλογισμοί στηρίζονται στις διατάξεις των παραγράφων 1, 3 και 5 του άρθρου 16 Ν. 1876/1990, που θέτουν δεσμευτικούς διαδικαστικούς κανόνες για το διαιτητή, και η τροποποίησή του είναι εφικτή μόνο με συμφωνία των μερών, με βάση το άρθρο 14 παρ. 2 του Ν.1876/1990.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ **Η ΔΙΑΙΤΗΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ**

3.1 Νομικά χαρακτηριστικά της Διαιτητικής Απόφασης

Η Διαιτητική Απόφαση εκδίδεται από το διαιτητή, ο οποίος ασκεί τα καθήκοντά του με ανεξαρτησία και αντικειμενικότητα. Οι πράξεις των Μεσολαβητών – Διαιτητών δεν είναι διοικητικές πράξεις. Το στοιχείο αυτό, αποτελεί κεφαλαϊώδη καινοτομία απεξάρτησης των συλλογικών διαπραγματεύσεων από την εποπτεία του Κράτους και την παρέμβαση των οργάνων της διοίκησης¹⁸. Θα πρέπει να επισημανθεί ότι ο Ο.ΜΕ.Δ. δεν αποτελεί μέρος της διαφοράς και γι' αυτό οι οποιοσδήποτε προσφυγές κατά του κύρους Διαιτητικών Αποφάσεων δεν μπορούν να στρέφονται κατά του Ο.ΜΕ.Δ. ή των μεσολαβητών διαιτητών.

3.1.1 Η Διαιτητική Απόφαση ως πράξη Ιδιωτικού Δικαίου

Η Δ.Α. είναι πράξη ιδιωτικού δικαίου, που εκδίδει ο διαιτητής, ο οποίος, αν και είναι δημόσιος λειτουργός, ανήκει στον ΟΜΕΔ που είναι ανεξάρτητος φορέας του ιδιωτικού τομέα, μη εποπτευόμενος από το κράτος σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 17 του Ν.1876/1990 . Επομένως ο διαιτητής δεν είναι όργανο της δημόσιας διοίκησης. Για το λόγο αυτό η διαιτητική απόφαση είναι μία “ουσιαστική κρίση για την επίλυση μιας διαφοράς συμφερόντων μεταξύ εργοδοτών και εργαζομένων, που υποκαθιστά «την έλλειψη συμφωνίας μεταξύ των μερών»¹⁹ .

Στην διαιτητική απόφαση ο διαιτητής αποτυπώνει τα σημεία συμφωνίας μεταξύ των μερών και επιλύει την διαφορά στα σημεία διαφωνία, χωρίς ο ίδιος να γίνεται διαπραγματευόμενο μέρος. Σύμφωνα με τον νόμο²⁰ και το σύνταγμα ²¹ ο η διαιτησία του άρθρου 16 του Ν1876/1990 είναι μέρος του συστήματος συλλογικών διαπραγματεύσεων, που εισήγαγε νομοθέτης χάριν του δημοσίου συμφέροντος

¹⁸ *Α. Ντάσιος*, 1991 Εργατικό Δικονομικό Δίκαιο τομ. ΒΙΙΙ, , *Γ. Λεβέντης*, 1996, Συλλογικό Εργατικό Δίκαιο σ. 441- 455 *Κ. Παπαδημητρίου*, 1992, Συλλογικές εργασιακές σχέσεις και επίλυση συλλογικών διαφορών. Η Επίλυση των συλλογικών διαφορών Εργασίας τευχ. Α, σελ. *Α. Καζάκος*, Η Διαιτησία των Συλλογικών Διαφορών Εργασίας κατά τον Ν.1876/1990 (1998) σ. ιδίως 105-159 *Ι. Κουκιάδης*, 1999 Εργατικό Δίκαιο Συλλογικές Εργασιακές σχέσεις τ.2^{ος} σελ. 355-410

¹⁹ Η νομική φύση της διαιτητικής απόφασης ως πράξης ιδιωτικού δικαίου υποστηρίχθηκε από την νομική θεωρία (*Γ. Λεβέντης*, 1996), *Α. Καζάκος*, (1998), *Ι. Κουκιάδης* (1999) ενώ επιφυλάξεις εκφράζει ο *Α. Καρδαράς* Η υπαγωγή της διαιτησίας του άρθρου 16 του Ν1876/1990 στο ιδιωτικό δίκαιο ΕΕργ.Δ 2005 σελ. 1

²⁰ Άρθρο 16 παρ. 4 και 6 και άρθρο 17 παρ. 2 του Ν1876/1990 σε συνδυασμό ,με το σύστημα οργάνωσης της άσκησης του δικαιώματος της συλλογικής αυτονομίας που εισήγαμε ο Ν1876/1990 .

²¹ Άρθρο 22 παρ. 1 του Σ

που αποβλέπει στην διασφάλιση της εργασιακής ειρήνης παράλληλα με την λειτουργία των ελεύθερων συλλογικών διαπραγματεύσεων. Η κρίση του διαιτητή είναι κρίση ουσίας, που επιλύει σύγκρουση συμφερόντων και δεν επιδέχεται δικαστικό έλεγχο, όπως δεν δέχεται νομικό έλεγχο το ουσιαστικό περιεχόμενο των ιδιωτικών ασυμφωνιών. Ο νομικός έλεγχος των διαιτητικών αποφάσεων περιορίζεται στα τυπικά χαρακτηριστικά τους (πχ αρμοδιότητα και αντιπροσωπευτικότητα των διαπραγματευόμενων μερών, έκταση εφαρμογής της διαιτητικής απόφασης σε σχέση με την ικανότητα εκπροσώπησης των δεσμευμένων μερών, τήρηση του δικαιώματος της προηγούμενης ακρόασης των μερών) κλπ αλλά και στη τυχόν παραβίαση κανόνων αναγκαστικού δικαίου με αμφιμερή ενέργεια (πχ διατύπωση ρυθμίσεων που παραβιάζουν την αρχή της ισότητας, την απαγόρευση της παιδικής εργασίας, ή την τήρηση των κατώτατων χρονικών ορίων εργασίας κλπ) που μπορεί να περιέχονται στους όρους της διαιτητικής απόφασης που εξετάζονται παρεμπιπτόντως.

Σε όλες τις περιπτώσεις δικαστικού ελέγχου των διαιτητικών αποφάσεων η ένδικη διαφορά εντοπίζεται μεταξύ των φορέων που δεσμεύονται από αυτή και όχι τον διαιτητή ή τον Ο.ΜΕ.Δ. , οι οποίοι δεν αποτελούν μέρη της ένδικης διαφοράς.

Τα ελληνικά δικαστήρια ²² και η νομική θεωρία ²³ ασχολήθηκαν με την συνταγματικότητα της διαιτησίας έπειτα από μονομερή προσφυγή, υποχρεωτική διαιτησία, με την «δικαιοδοτική αρμοδιότητα του διαιτητή» αλλά και με την συμβατότητα του θεσμού της διαιτησίας του άρθρου 16 του Ν.1876/1990 με την ΔΣΕ 154, που κυρώθηκε με τον Ν 2403/1996 . Η κυρίαρχη θέση της θεωρίας ταυτίζεται με τις θέσεις της νομολογίας, όπως αναφέρθηκαν συνοπτικά ανωτέρω ενώ οι αντίθετες γνώμες ²⁴ δεν έχουν επηρεάσει την νομολογία .

3.1.2 Η ποιοτική εξομοίωση με Συλλογική Σύμβαση Εργασίας

Ο Ν. 1876/1990 προωθεί τις ελεύθερες συλλογικές διαπραγματεύσεις και στην υπηρεσία τους θέτει και το μηχανισμό της διαιτησίας ²⁵. Το νομικό χαρακτήρα των Δ.Α. ως συλλογικών συμβάσεων διευκρινίζει ο νόμος με τη διάταξη του άρθρου 16 παράγραφο 3 Ν. 1876/1990, που ρητά εξομοιώνει τις Δ.Α. με τις Σ.Σ.Ε.

²² ΣτΕ 3204/1998 και Εφ. Αθ. 876, 877/1999 που επικύρωσαν τις αποφάσεις του Μον. Πρωτ. Αθ. 1136, 1137 /1998 ΕΕργΔ 1998 σελ. 967 επ, ΣτΕ 14/2002 ΔΕΕ 2002, , 527 καθώς και ΑΠ 380/2004 Τμ.Β ΔΕΝ,2004,σελ 671, που επικύρωσε την ΕφΑθ. 3373/2002 ΔΕΕ 2002, σελ.103 και Ολ ΑΠ 25/2004 ΕΕργ.Δ 2004 ΣΕΛ. 984, που επικυρώνει την ΕφΑθ.2721/2003 η οποία επικύρωσε την Μον.Πρωτ. 1581/2002.

²³ . ιδίως **Α. Καζάκος** Η Διαιτησία 1998 ιδίως σελ. 384- 397 , ο ίδιος Υποχρεωτική διαιτησία και συλλογική αυτονομία . Η διαιτησία του Ν1876/1990 στη ΔΣΕ 154 ΕΕργ. Δ 1997 σελ. 625 και ο ίδιος Συλλογική αυτονομία , δικαίωμα μονομερούς προσφυγής στη διαιτησίας και ΔΟΕ , ΕΕργΔ 2004 σελ. 385 επ, για την συμβατότητα της μονομερούς προσφυγής στη διαιτησία και τους όρους **Α. Ντάσσιος** Η συνταγματικότητα του Ν1876/1990 για μονομερή προσφυγή στη διαιτησία ΕΕργΔ 1997 σελ. 1 **Κουκιάδης** 1999 σελ. 376 – 390.

²⁴ Αντίθετα υποστηρίζεται η αντισυνταγματικότητα της μονομερούς προσφυγής στην διαιτησία και η ασυμβατότητα της με την ΔΣΕ 154 από τους **Α Βάγια** Τέλος εποχής, Εξέμετρησε το ζην η υποχρεωτική διαιτησία του Ν1876/1990 **Α. Παασταύρου** Η τύχη της υποχρεωτικής διαιτησίας μετά τον Ν2403/1996 ΕΕργ. Δ 1996 σελ. 949

²⁵ **Α. Καζάκος** Υποχρεωτική Διαιτησία και Συλλογική Αυτονομία ΕΕργΔ 1997 σελ. 625 επ.

3.1.3 Η δεσμευτικότητα της Διαιτητικής Απόφασης

Οι Δ.Α. εφόσον εξομοιώνονται με Σ.Σ.Ε. διέπονται από τους ίδιους κανόνες δεσμευτικότητας που καλύπτουν τις Σ.Σ.Ε.

Επομένως ως προς τη δεσμευτικότητα τους ισχύουν τα εξής:

- ◆ οι όροι των Δ.Α. έχουν κανονιστικό χαρακτήρα, εφόσον τηρηθούν οι διαδικασίες του άρθρου 5 Ν. 1876/1990 και κατατεθούν στην αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Εργασίας,
- ◆ παράγουν κανονιστικά αποτελέσματα σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 7 Ν. 1876/1990,
- ◆ έχουν διάρκεια ισχύος σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του άρθρου 9 Ν. 1876/1990,
- ◆ μπορούν να καταγγελθούν με τους ίδιους όρους και τις προϋποθέσεις που καταγγέλλονται οι Σ.Σ.Ε., σύμφωνα με προβλεπόμενα στο άρθρο 12 του Ν. 1876/1990 και
- ◆ δεσμεύουν τους εργαζόμενους και τους εργοδότες, που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής τους σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 8 Ν. 1876/1990 και σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 10 και 11 του Ν. 1876/1990, μπορεί να συρρέουν με άλλες Σ.Σ.Ε. ή Δ.Α. και να επεκτείνεται η ισχύς τους με προσχώρηση ή επέκταση .

Η μόνη ιδιαιτερότητα των Δ.Α. είναι η ρύθμιση της παραγράφου 3 του άρθρου 16 Ν. 1876/1990, που προβλέπει, ότι η έναρξη ισχύος τους αρχίζει από την αίτηση της Μεσολάβησης. Αλλά και ο κανόνας αυτός ισχύει μόνον όταν η ίδια η διαιτητική απόφαση δεν ορίζει διαφορετικά την έναρξη ισχύος.

3.1.4 Είδη των Διαιτητικών Αποφάσεων

Τα είδη των διαιτητικών αποφάσεων συμπίπτουν με τα είδη των συλλογικών συμβάσεων. Επομένως οι διατάξεις των άρθρων 3 και 6 Ν. 1876/1990 ως προς τα είδη των Σ.Σ.Ε. και την αρμοδιότητα σύναψης εφαρμόζεται και στις Δ.Α.

3.1.5 Ερμηνεία όρων Διαιτητικής Απόφασης

Η ερμηνεία των όρων της Δ.Α. είναι αντίστοιχη με την ερμηνεία των όρων Σ.Σ.Ε. (άρθρο 2 παράγραφος 5 του Ν. 1876/1990). Ο νόμος αναφέρεται μόνο στην ερμηνεία της Σ.Σ.Ε.

Λόγω, όμως της εξομοίωσης της Δ.Α. με Σ.Σ.Ε. θα πρέπει να δεχθούμε ότι, οι όροι μιας Δ.Α. μπορούν να ερμηνευθούν με ειδική συλλογική διαπραγμάτευση, που αν δεν οδηγήσει σε συμφωνία, θα ακολουθηθεί η διαδικασία της μεσολάβησης και αν αυτή δεν τελεσφορήσει θα ρυθμισθεί με τη διαδικασία της διαιτησίας. Ο χαρακτηρισμός ενός θέματος ως ασαφούς, ώστε να χρήζει ερμηνείας και να πρόκειται για επαναρύθμιση με συλλογική διαπραγμάτευση, που διεξάγεται στην διάρκεια ισχύος μιας συλλογικής ρύθμισης (σσε/δα) της κρίνεται κατά περίπτωση από τα μέρη και από τον μεσολαβητή και τον διαιτητή , εφόσον η υπόθεση προχωρήσει στη διαδικασία μεσολάβησης ή διαιτησίας.

3.1.6 Δημοσιότητα διαιτητικής απόφασης

Η Δ.Α. όπως και οι Σ.Σ.Ε. υπάγεται στη διαδικασία δημοσιότητας, που προβλέπεται στο άρθρο 5 Ν. 1876/1990, δηλαδή κατατίθενται στις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Εργασίας.

3.2. Περιεχόμενο Διαιτητικής Απόφασης

Το περιεχόμενο της διαιτητικής απόφασης δημιουργείται με βάση τα θέματα, που τέθηκαν σε διαπραγμάτευση κατά τη διαδικασία της διαιτησίας.

Η απόφαση διατυπώνεται από το διαιτητή, στο πλαίσιο της ανεξάρτητης κρίσης του και των δεοντολογικών του υποχρεώσεων με βάση τον Κανονισμό Κατάστασης Μεσολαβητών για αντικειμενικότητα, αμεροληψία και αιτιολόγηση της κρίσης επί των θεμάτων, στα οποία τα μέρη διαφωνούν . .

Σε γενικές γραμμές, το περιεχόμενο μιας διαιτητικής απόφασης έχει ως εξής:

3.2.1 Προοίμιο -

♦ Τα δεσμευμένα μέρη

Στο προοίμιο της Δ.Α. μνημονεύονται οι εμπλεκόμενες συνδικαλιστικές οργανώσεις εργαζομένων και οι οργανώσεις εργοδοτών ή ο εργοδότης, εάν πρόκειται για επιχειρησιακή Σ.Σ.Ε. Συνήθως η ίδια η απόφαση στο πρώτο (1ο) άρθρο του διατακτικού της αναφέρει την έκταση εφαρμογής της.

♦ Πιστοποίηση της Διαιτητικής Διαδικασίας

Η διαδικασία της Διαιτησίας, όπως αναφέρεται στο άρθρο 16 Ν. 1876/1990, περιγράφεται επακριβώς και περιλαμβάνει ζητήματα σχετικά με τον τρόπο κίνησης της διαδικασίας (παράγραφος 1), τον τρόπο ανάδειξης του διαιτητή και την εμπρόθεσμη ανάληψη των καθηκόντων του (παράγραφος 4), τις κοινές ή κατ' ιδίαν συναντήσεις των μερών και τη διαπίστωση της αδυναμίας κατάρτισης Σ.Σ.Ε. (παράγραφος 5 και άρθρο 5 του ΚΑ.ΜΕ.Δ.).

Με τον τρόπο αυτό γίνεται ορατό τόσο στα μέρη όσο και σε κάθε ενδιαφερόμενο ότι τηρήθηκε με ακρίβεια το γράμμα και το πνεύμα του νόμου.

3.2.2 Αιτιολόγηση των Ρυθμίσεων

Για την αιτιολόγηση της συλλογικής διαφοράς αυτή πρέπει κατ' αρχήν να εντοπισθεί η ίδια συλλογική διαφορά. Για τον λόγο αυτό αναφέρονται τα θέματα που έχουν τεθεί σε διαπραγμάτευση, τα σημεία στα οποία τα μέρη συμφώνησαν και τα σημεία στα οποία διαφώνησαν και αποτελούν το αντικείμενο των ρυθμίσεων της Δ.Α καθώς και η τεκμηρίωση, που επικαλούνται τα μέρη για την υποστήριξη των προτάσεων τους.

Με την αιτιολογία ο διαιτητής επισημαίνει τα σημεία σύγκλισης απόψεων και συνεκτιμά τα επιχειρήματα και των δύο πλευρών για τα σημεία διαφωνίας. Στη συνέχεια με βάση την τεκμηρίωση του φακέλου της διαιτησίας και της

μεσολάβησης προβαίνει στην αιτιολόγηση των ρυθμίσεων της διαιτητικής Απόφασης για τα σημεία διαφωνίας.

Η αιτιολόγηση των διαιτητών αποτελεί στοιχείο αξιοπιστίας της απόφασης και όχι τυπικό στοιχείο του κύρους της, γιατί η Δ.Α. δεν είναι ούτε δικαστική απόφαση, ούτε διοικητική πράξη. Γι' αυτό και η έκταση της αιτιολόγησης αφήνεται στην κρίση του διαιτητή.

Κύρια στοιχεία που λαμβάνονται υπόψη για την τεκμηρίωση των ρυθμίσεων της Δ.Α. είναι:

- ◆ Η πρόταση του μεσολαβητή.
- ◆ Τυχόν υπομνήματα και στοιχεία που κατέθεσαν τα μέρη.
- ◆ Λοιπά στοιχεία επιστημονικής και τεχνικής τεκμηρίωσης, που χρησιμοποιεί ο διαιτητής κατά περίπτωση (π.χ. γενικά οικονομικά μεγέθη, εξέλιξη πληθωρισμού, ποσοστά αυξήσεων σε συναφείς οικονομικούς κλάδους ή γενικά οι όροι της ισχύουσας Ε.Γ.Σ.Σ.Ε, η οικονομική κατάσταση του κλάδου και τα οικονομικά αποτελέσματα της επιχείρησης, εάν πρόκειται για επιχειρησιακή / εκμεταλλευσιακή ρύθμιση καθώς και η προστασία της αγοραστικής δύναμης του εισοδήματος των εργαζομένων, η παραγωγικότητα – αποδοτικότητα της εργασίας κ.λπ.)
- ◆ Τα σημεία σύγκλισης απόψεων των μερών, όπως έχουν καταγραφεί στα πρακτικά των συναντήσεων της διαιτησίας και τα τυχόν υπομνήματα των μερών .
- ◆ Το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής των οικονομικών και λοιπών όρων, που διαπραγματεύθηκαν τα μέρη.

Με βάση τα στοιχεία αυτά η απόφαση του διαιτητή καλύπτει τις ουσιαστικές προϋποθέσεις, που θέτει ο κώδικας δεοντολογίας των μεσολαβητών να εκτελούν τα καθήκοντά τους με αντικειμενικότητα, συνέπεια και επιμέλεια και να επιδεικνύουν ανεξαρτησία, αμεροληψία και ισότιμη συμπεριφορά προς τα μέρη, ώστε να εκδίδουν πλήρως αιτιολογημένες και επιστημονικά τεκμηριωμένες αποφάσεις μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα και στις προθεσμίες του νόμου ²⁶.

3.2.3 Ρυθμιζόμενα Θέματα

Τα ρυθμιζόμενα θέματα είναι οι όροι, που περιέχονται στη διαιτητική απόφαση μετά την ολοκλήρωση του προοιμίου και της αιτιολογίας.

Τα ρυθμιζόμενα θέματα πρέπει να διατυπώνονται με σαφήνεια, όπως και οι όροι των Σ.Σ.Ε., έτσι ώστε να είναι ασφαλής και κατανοητή η εφαρμογή τους. Συνήθως οι Δ.Α. περιέχουν ολιγάριθμους όρους, πέραν του όρου, που αφορά το πεδίο εφαρμογής, τη γενική ρύθμιση για τη διατήρηση σε ισχύ των όρων, που δεν τροποποιούνται ρητά με τη Δ.Α. και την διάρκεια ισχύος. Σπανίως η Δ.Α. περιέχει πολλούς όρους και τούτο συμβαίνει, όταν τα προς ρύθμιση θέματα είναι πολλά και κυρίως, όταν τα μέρη συμφωνούν να κωδικοποιήσουν στη Δ.Α. όλους τους

²⁶ (άρθρο 5 παράγραφος 3 β και γ του ΚΑ.ΜΕ.Δ.)

ισχύοντες όρους Σ.Σ.Ε. που συνήθιζαν να εμφανίζουν κωδικοποιημένους στην προϊσχύουσα συλλογική ρύθμιση (ΣΣΕ/ΔΑ).

3.2.4 Χρόνος έναρξης της ισχύος της απόφασης

Ο χρόνος έναρξης ισχύος της Δ.Α. σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 16 Ν. 1876/1990 είναι η επόμενη της αίτησης μεσολάβησης, ενώ η Δ.Α. αποκτά κανονιστική ισχύ από την ημέρα κατάθεσης της στην αρμόδια υπηρεσία (άρθρο 9 παράγραφος 2 Ν. 1876/1990).

Ο χρόνος ισχύος επιμέρους όρων της Δ.Α. αλλά και της ίδιας της Δ.Α. μπορεί να ορίζεται από τη συμφωνία των μερών, όπως έχουν δικαίωμα σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 8 του Ν. 1876/1990 ή από τον διαιτητή, όταν το θέμα έχει τεθεί σε διαπραγμάτευση.

Οι αμφισβητήσεις, που διατυπώθηκαν στη θεωρία ²⁷ ως προς την αναδρομικότητα των διαιτητικών αποφάσεων, αντιμετωπίστηκε εύστοχα από την νομολογία.²⁸ Η ΑΠ 233/2001 πέραν της νομικής θεμελίωσης, η οποία βασίζεται στην νομοθετική εξομοίωση των διαιτητικών αποφάσεων με συλλογικές συμβάσεις εργασίας, προχωρεί με στην σκέψη ότι « .....η διάταξη του άρθρου 16 παρ. 3 πρέπει να ερμηνευθεί με βάση το πνεύμα και τον σκοπό της ρύθμισης. Σκοπός του νόμου είναι η διευκόλυνση των απευθείας διαπραγματεύσεων, ...είναι πρόδηλο ότι η διάταξη ... θεσπίστηκε για να αποτρέψει ενέργειες της εργοδοτικής πλευράς (ενόψει της προσοδευτικής συνήθως βελτίωσης των όρων και των συνθηκών εργασίας με νεότερες ρυθμίσεις), που θα οδηγούσαν σε παρέκκλιση με τελικό σκοπό την αποτυχία των διαπραγματεύσεων, ώστε η συλλογική διαφορά να λύνεται το αργότερο δυνατόν από την διαιτησία, αποσκοπεί δε στην ρύθμιση του θέματος της ισχύος της διαιτητικής απόφασης, εφόσον δεν ορίστηκε άλλως, ενόψει του ενδοτικού χαρακτήρα της διάταξης και δεν έχει έννοια να στερήσει τον διαιτητή από την δυνατότητα να προσδιορίσει αναδρομική ισχύ στην απόφασή του ... εκτός αν ανατρέπει αντίθετη συμφωνία επ' αυτού των μερών...» . Μετά την νομολογιακή αντιμετώπιση του θέματος έγινε σαφές ότι, ο χρόνος έναρξης ισχύος των όρων διαιτητικής απόφασης αλλά και η ίδια η έναρξη της ισχύος της διαιτητικής απόφασης είναι θέμα που μπορεί να ρυθμισθεί με αυτή κατά τρόπο διαφορετικό από την ρύθμιση της παρ. 3 του άρθρου 16 του Ν,1876/1990, εφόσον το θέμα αυτό τέθηκε σε διαπραγμάτευση.

3.2.5 Χρόνος έναρξης ισχύος των όρων της Διαιτητικής Απόφασης

²⁷ Β. Δούκα Η Αναδρομική Ισχύς των Διαιτητικών Αποφάσεων ΕΕργΔ 1999 σελ. 960 - 978. Α. Καζάκος Διαιτησία 1998 σελ. 376, Αντίθετα Ι. Κογκιάδης Συλλογικό Εργατικό 1999 σελ. 375 και Λεβέντης Συλλογικό Εργατικό 1996 σελ. 449 Α. Καρδαράς Επί της αναδρομικής ισχύος των Διαιτητικών Αποφάσεων και της παθητικής νομιμοποιήσεως του Ο.ΜΕ.Δ. ΕΕργΔ 2000 σελ. 627-632 Ι. Αηξουριώτης Ο χρόνος ισχύος των συλλογικών συμβάσεων Εργασίας ΕΕΔ 1996 σελ. 691-696 ιδίως σελ. 693 για τις Διαιτητικές Αποφάσεις, που υποστηρίζει ότι ο νόμος ορίζει μόνον τον απώτατο χρόνο, ενώ είναι δυνατόν με ΔΑ να ορισθεί χρόνος έναρξης μεταγενέστερος της αίτησης μεσολάβησης και ομοίως ο ίδιος στον σχολιασμό της απόφασης του Μον Πρωτ. 1337/1988 ΔΕΕ 1998 σελ. 999.

²⁸ ΑΠ 223/2001Τμ. Β2, ΔΕΕ 2001, 533, που επικύρωσε την Εφ. Αθ. 876, 877/1999 ΕΕργΔ 1998 σελ 967 η οποία επικύρωσε την Μον Πρωτ. 1337/1988 ΔΕΕ 1998 σελ. 999

Ανεξάρτητα από το χρόνο έναρξης ισχύος της Δ.Α. τίθεται θέμα ορισμού διάφορου χρόνου έναρξης ισχύος όρων της Δ.Α. και μάλιστα χρόνου, που προηγείται ή έπεται του χρόνου έναρξης κανονιστικής ισχύος της.

Υποστηρίζεται η άποψη ότι ο χρόνος έναρξης ισχύος της Δ.Α., δηλαδή η επομένη της αίτησης για μεσολάβηση, προσδιορίζει και το χρόνο έναρξης ισχύος όλων των όρων της αποκλείοντας κάθε αναδρομικότητα. Η άποψη αυτή στηρίζεται στη λογική δημιουργίας αντικινήτρου για την αξιοποίηση της διαδικασίας της διαιτησίας και τον προσανατολισμό των μερών στην επίτευξη Σ.Σ.Ε., οπότε θα ισχύει ο γενικός κανόνας της αναδρομικότητας του άρθρου 9 παράγραφος 3 Ν. 1876/1990.

Υποστηρίζεται, όμως, και η άποψη ότι τα μέρη έχουν δικαίωμα να προσδιορίσουν αναδρομική ισχύ σε όρους της Δ.Α. σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παρ. 3 του άρθρου 9 Ν. 1876/1990, που είναι είτε η ημέρα λήξης ή καταγγελίας της προηγούμενης Σ.Σ.Ε. ή, εάν αυτή δεν υπάρχει, ο χρόνος έναρξης των διαπραγματεύσεων. Με την ίδια σκέψη γίνεται δεκτό ότι όροι της Δ.Α. μπορεί να τεθούν σε ισχύ σε χρόνο μεταγενέστερο από την έκδοσή της. Η άποψη αυτή στηρίζεται στη σκέψη ότι, η συλλογική αυτονομία λειτουργεί κατά τη διαδικασία της διαιτησίας και όλοι οι κανόνες που διέπουν την αναδρομικότητα και γενικά τους χρόνους ισχύος όρων Σ.Σ.Ε. εφαρμόζονται και στις Δ.Α. τις οποίες ο νόμος ρητά εξομοιώνει με Σ.Σ.Ε.

Σε κάθε περίπτωση τα ζητήματα του χρόνου έναρξης ισχύος της Δ.Α. ή όρων της αποτελούν αντικείμενο διαπραγματεύσεων και η κρίση του διαιτητή λαμβάνει υπόψη τη συμφωνία ή διαφωνία των μερών για το ζήτημα αυτό καθώς και την τεκμηρίωση που προβάλλουν τα μέρη.²⁹

3.2.6 Διάρκεια της Διαιτητικής Απόφασης

Η διάρκεια της Δ.Α. είναι τουλάχιστον ένα έτος, όπως ισχύει και για τη Σ.Σ.Ε.³⁰. Είναι σύνηθες το φαινόμενο, η Δ.Α. όπως και η Σ.Σ.Ε. να ορίζει μόνο το χρόνο έναρξης ισχύος τους και όχι και το χρόνο λήξης της, οπότε είναι αόριστης διάρκειας. Σπανιότερα οι ΔΑ περιλαμβάνουν ρυθμίσεις, που καλύπτουν δυο έτη, όπως συμβαίνει με τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας.

Όπως ισχύει για τις συλλογικές συμβάσεις το ίδιο και οι διαιτητικές αποφάσεις όταν είναι αόριστης διάρκειας λογίζεται ότι ισχύουν για ένα έτος και επομένως γεννάται δικαίωμα προσφυγής σε νέες διαπραγματεύσεις μετά τη συμπλήρωση έτους από το χρόνο έναρξης ισχύος τους. Γενικά οι κανόνες, που αφορούν την καταγγελία των Σ.Σ.Ε. (άρθρο 12 Ν. 1876/1990) εφαρμόζονται και στις Δ.Α. με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις.

²⁹ ΑΠ 223/2001 δην 2001, σελ. 715

³⁰ άρθρο 9 παράγραφος 1 του Ν. 1876/1990.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ

1. Η διαδικασία της Διαιτησίας είναι μηχανισμός που στηρίζει τις συλλογικές διαπραγματεύσεις και έχει το στόχο επίτευξης συλλογικής ρύθμισης και έχει επικουρικό χαρακτήρα.
2. Με συμφωνία των μερών η διαδικασία της Διαιτησίας μπορεί να αποκτήσει μεγάλη ευελιξία ως προς τον τρόπο διεξαγωγής των διαπραγματεύσεων αλλά και τη διάρκεια. Μέχρι σήμερα δεν έχουν δημιουργηθεί αυτόνομα συστήματα συμφωνημένης διαιτησίας στο πλαίσιο του άρθρου 2 παρ. 8 και του άρθρου 14 παρ. 2 Ν. 1876/1990. Όμως παρατηρούνται συμφωνίες για επί μέρους θέματα, όπως π.χ. κοινή διαπίστωση της αδυναμίας για επίτευξη Σ.Σ.Ε. και συμφωνίες για ρύθμιση των διαφορών με Δ.Α. ακόμη και όταν η προσφυγή στη διαιτησία έγινε μονομερώς.
3. Το δικαίωμα του διαιτητή για έκδοση Δ.Α. λειτουργεί στο πλαίσιο του καλόπιστου διαλόγου και της εξυπηρέτησης των μερών για την επίτευξη συλλογικής σύμβασης. Η αδυναμία επίτευξης συλλογικής σύμβασης, όμως, δεν οδηγεί πλέον σε αρρυθμιστες συλλογικές εργασιακές σχέσεις, αλλά η Δ.Α. υποκαθιστά με το αιτιολογικό της και τις ουσιαστικές ρυθμίσεις της την έλλειψη συμφωνίας μεταξύ των μερών.
4. Η εμπειρία λειτουργίας του Ο.ΜΕ.Δ. από το έτος 1991 έως σήμερα, κατέδειξε ότι, ακόμα και στο στάδιο της διαιτησίας επιτυγχάνονται Σ.Σ.Ε. και πολλοί όροι Δ.Α. είναι αντικείμενο συμφωνίας των μερών, οπότε οι Δ.Α. περιορίζονται στην επίλυση συγκεκριμένης διαφωνίας.
5. Η αμεροληψία και αντικειμενικότητα των υπηρεσιών του Ο.ΜΕ.Δ. συμβάλλουν στη δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης των μερών για το θεσμό της Μεσολάβησης και Διαιτησίας και τούτο αποδεικνύεται από τον όγκο των Σ.Σ.Ε., που επιτυγχάνεται τόσο στο στάδιο της μεσολάβησης όσο και στο στάδιο της διαιτησίας.